

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
herinrichting Jistrum

29 juni 1995

691-38

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport herinrichting Jistrum /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-880-0

Trefw.: milieu-effectrapportage; Jistrum / landinrichting ; Jistrum.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van de
provincie Friesland
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk
RM/95-36477/B3

uw brief
d.d. 20 april 1995

ons kenmerk
U462-95/Si/mw/691-37

onderwerp
Advies voor richtlijnen Herinrichting
Jistrum

doorkiesnr.
030 - 347634

Utrecht,
29 juni 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de herinrichting van Jistrum (Fr). Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Op uw vraag naar het oordeel van de Commissie over de in de startnotitie genoemde alternatieven, kan ik u het volgende medelen. De startnotitie bevat twee alternatieven met de thema's 'Ontplooiing' en 'Afstemming'. Daarin zijn voor de vier deelgebieden rond Jistrum (houtwallen-, elzensingel-, graslandgebied en de essenverkaveling) verschillende varianten opgenomen, die geen directe onderlinge samenhang vertonen. De Commissie acht deze aanpak minder zinvol omdat de inrichting van het open graslandgebied in belangrijke mate bepalend is voor de keuze van de inrichting in de overige gebieden. De Commissie heeft zich daarom in hoofdzaak beperkt tot het aangeven van thema's om te variëren op het open graslandgebied.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Herinrichting Jistrum

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport herinrichting Jistrum

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over herinrichting Jistrum,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Friesland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

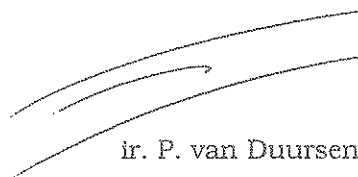
de werkgroep m.e.r. herinrichting Jistrum

de secretaris

mr. R.J. Sielcken

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 29 juni 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Bestaande situatie en autonome ontwikkelingen	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Te beschrijven aspecten en functies	4
2.2.1 Oppervlakte- en grondwater	4
2.2.2 Landbouw	4
2.2.3 Natuur	4
2.2.4 Landschap en cultuurhistorie	5
2.2.5 Recreatie	5
3. Beleid, besluitvorming, probleem- en doelstelling	5
3.1 Algemeen	5
3.2 Beleid en besluitvorming	6
3.3 Probleemstelling	6
3.4 Doel	6
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	7
4.1 Algemeen	7
4.2 Het ontwikkelen van alternatieven	7
4.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma)	8
5. Gevolgen voor het milieu	9
5.1 Algemeen	9
5.2 Te beschrijven milieu-aspecten	9
5.2.1 Grond- en oppervlaktewater	9
5.2.2 Natuur	9
5.2.3 Landschap en cultuurhistorie	10
6. Vergelijking van alternatieven	10
7. Leemten in kennis en de evaluatie achteraf	11
8. Vorm en presentatie van het MER en de samenvatting	11

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 20 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 77 d.d. 20 april 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Bij het opstellen van het MER voor het herinrichtingsplan Jistrum vraagt de Commissie voor de volgende onderdelen specifiek aandacht:

Als belangrijkste knelpunt in het plangebied komt naar voren de structuur van de landbouwbedrijven (verkaveling, perceelsgrootte). Het tweede knelpunt is het realiseren van een natuurgebied in het open graslandgebied en het daarbij behorende natuurdoeltype. Het MER dient aan te geven in welke mate het oplossen van deze knelpunten invloed heeft op het houtwallen- en het elzensingelgebied en de es rond Jistrum.

Met het oog op het oplossen van deze knelpunten, dient het zwaartepunt in de alternatieven te liggen bij het open graslandgebied. De Commissie adviseert voor dit gebied twee thema's voor natuurdoeltypen uit te werken, namelijk voor weidevogels en voor moeras. Aangezien de waterkwaliteit en de -kwantiteit in belangrijke mate bepalend zijn voor de natuurwaarden, verdient met name de hydrologie in de beschrijvingen de aandacht.

Over de ontwikkeling van de natuur in het open graslandgebied heeft reeds besluitvorming plaatsgevonden. Gelet echter op de inspraak en de inhoud van de startnotitie beveelt de Commissie aan de bovengenoemde alternatieven in het MER uit te werken.

Daarnaast verdient de schaal van het elzensingelgebied (perceelsgrootte) in samenhang met het oplossen van de landbouwkundige knelpunten de aandacht. Naast deze varianten kunnen de grootte en ligging van het natuurgebied, het medegebruik van dat gebied door landbouwers en de aanleg c.q. het herstel van fiets- en wandelpaden in de alternatieven worden betrokken.

In het MER dient een mma te worden beschreven. Indien er alternatieven worden ontwikkeld met verschillende natuurdoeltypen, zoals de Commissie voorstelt, kan het maximaal realiseren van die doelen meerdere mma's opleveren; in het onderhavige geval ten aanzien van moeras- of weidevogelgebieden.

1. INLEIDING

Ten behoeve van de besluitvorming over het herinrichtingsplan Jistrum (oppervlakte van 850 hectare) dient de procedure voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) te worden doorlopen. Het project is in 1989 op het Voorbereidingsschema Landinrichting geplaatst.

Het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Friesland, heeft per brief van 20 april 1995 de Commissie voor de m.e.r. verzocht advies uit te brengen voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) (zie bijlage 1). De bekendmaking van de Startnotitie vond plaats op 20 april 1995 (zie bijlage 2). De Landinrichtingscommissie Jistrum treedt op als initiatiefnemer.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de richtlijnen voor het MER aan te geven. Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. BESTAANDE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

2.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkeling hiervan moeten worden beschreven als referentie voor de beoordeling van de te verwachten milieu-effecten (referentiesituatie). Daarbij is de autonome ontwikkeling de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de landinrichting wordt gerealiseerd, maar waarbij wel rekening wordt gehouden met eventuele effecten van voltooide en lopende ingrepen en ingrepen die onder invloed van reeds vastgelegd beleid zijn voorzien.

Deze beschrijvingen dienen twee doelen:

- het is een uitgangspunt voor de beschrijving van knelpunten in het gebied (zie § 3.3) en voor de formulering van de doelstellingen van de herinrichting (zie § 3.4);
- het is een referentiesituatie voor de vergelijking van de milieugevolgen van de planalternatieven (zie hoofdstuk 5 en 6).

Omdat delen van het plangebied die ruimtelijk goed zijn te onderscheiden, beveelt de Commissie aan om in het MER deelgebieden te onderscheiden, te weten: het open grasland langs het Bergumermeer, het elzensingel-, het houtwallen- en het essenverkavelingsgebied.

Het studiegebied omvat het plangebied en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieu-aspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van de studiegebieden voorzover vallend buiten het herinrichtingsgebied, moet gemotiveerd en op kaart worden aangegeven.

2.2 Te beschrijven aspecten en functies

2.2.1 Oppervlakte- en grondwater

Het MER schenkt aandacht aan de volgende hydrologische aspecten, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang:

- de waterkwantiteit:
 - . de aanwezigheid van kwel en het globale stromingspatroon van grondwater, mede in relatie tot de geologische opbouw en de geomorfologische situatie (aanwezigheid van keileem en potklei);
 - . (streef)peilen en het afwateringsstelsel (onder andere de stagnatie bij neerslag);
 - . de mogelijkheden voor de berging en aanvoer van water;
- de waterkwaliteit:
 - . voorkomende watertypen (chemische samenstelling) en voedselrijkdom (nutriënten). Hierbij ligt het accent op de relatie tussen de hoger gelegen gronden en het lager gelegen graslandgebied;
 - . de beïnvloeding van de kwaliteit als gevolg van grondgebruik en lozingen;
 - . de kwaliteit van het boezemwater.

2.2.2 Landbouw

De volgende elementen dienen voor de landbouw te worden beschreven:

- de bedrijfsstructuur (bedrijfsomvang, verkaveling en ontsluiting);
- het grondgebruik binnen het plangebied en grondgebruikers te onderscheiden in hoofd- en nevenberoepsuitoefenaars van de landbouw;
- de ontwateringssituatie;
- de landbouwkundige betekenis van de (vier) verschillende deelgebieden, met name de rol van het open graslandgebied in de bedrijfsvoering.

2.2.3 Natuur

Aandacht dient te worden besteed aan:

- de huidige ecologische relaties binnen het plangebied en tussen het plangebied en het omringende gebied;
- de faunistische en vegetatiekundige waarde gericht op kenmerkende soorten van:
 - . het houtwallengebied: wallen, pingo's en dobben;

- . het elzensingelgebied: singels, pingo's en dobben;
- . het open graslandgebied: sloten, bloemrijke graslanden, moerassige delen¹.

2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Aandacht in het MER dient te worden besteed aan:

- * de landschapsstructuur, het huidig grondgebruik en het ruimtelijk beeld tot uiting komend in onder andere de verkavelings- en ontsluitingsstructuur;
- * historisch-geografische patronen en (cultuurhistorische en archeologische²) objecten (boerderijen, houtwallen, essenverkaveling, boezem) met aandacht voor hun onderlinge samenhang en kwaliteiten (gaafheid, ouderdom).

2.2.5 Recreatie

Het MER dient in te gaan op:

- * bestaande en verdwenen fiets- en wandelpaden³;
- * medegebruik van het graslandgebied voor zwemgelegenheid in het Bergumermeer (de Blauwe hoek)⁴.

3. BELEID, BESLUITVORMING, PROBLEEM- EN DOELSTELLING

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "*een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven*".

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd*".

3.1 Algemeen

Om te komen tot reële alternatieven, is het van belang het *doel* van het landinrichtingsplan voor dit gebied zo concreet en toetsbaar mogelijk in het MER te formuleren (zie § 3.4). Het doel volgt uit de beschrijving van de *bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling* (hoofdstuk 2), uit het geldende en het voorgenomen *beleid* (§ 3.2) en uit de *knelpunten* (§ 3.3).

1 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.
 2 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nr. 4 en 5.
 3 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nr. 2 en 5.
 4 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nr. 10 en 11.

3.2 Beleid en besluitvorming

Het streekplan Friesland, zoals vastgesteld door Provinciale Staten op 30 maart 1994, is kaderstellend voor de functietoedeling en -begrenzing van het plangebied. De voor het project relevante onderdelen van dit streekplan dienen te worden toegelicht. Daarnaast dient te worden ingegaan op:

- voorbereiding en besluitvorming over de begrenzings van de reservaat- en natuurontwikkelingsgronden binnen het herinrichtingsplan (onder andere PCBL-advisering)⁵];
- de motivering van de begrenzing van het herinrichtingsplan⁶].

De overige overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld. Daarnaast wordt ingegaan op voor het beheer relevante voornemens zoals de voor het gebied relevante uitspraken in het Beheersplan 'De Marren' (Staatsbosbeheer, 1991).

3.3 Probleemstelling

Het MER dient voor de in het gebied aanwezige functies de knelpunten te beschrijven, die oplossing behoeven in het kader van het herinrichtingsplan. Aangegeven dient te worden in hoeverre de knelpunten elkaar versterken. Zo dient in ieder geval te worden ingegaan op:

- de invulling van de ecologische hoofdstructuur;
- de gevolgen van het 'verlies' van gronden in het reservaatgebied voor de landbouwbedrijfsvoering;
- eutrofiëring van het laaggelegen graslandgebied door aanvoer van grond- en oppervlaktewater vanuit de hoger gelegen gebieden;
- de slechte verkaveling (kleine huiskavels);
- de geringe perceelgrootte in het elzensingelgebied;
- de mogelijkheden en beperkingen van het behoud van singels, wallen, pingo's en dobben bij moderne landbouwmethoden.

3.4 Doel

Uit de probleemstelling dient het doel van het herinrichtingsproject te worden afgeleid.

Van functies landbouw, natuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie die aan de orde dienen te komen, hebben naar de mening van de Commissie de landbouw en de natuur de hoogste prioriteit voor het MER. Dat houdt in dat de herinrichting moet leiden tot verbetering van de produktie-omstandigheden voor de landbouw (waaronder de verkaveling) en de realisering van de beoogde natuurkwaliteit in het reservaat en het beheersgebied en van de dobben, pingo's, singels en houtwallen.

5 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.

6 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 9, ten aanzien van het industrieterrein Kootstertille-West en het sportveldencomplex.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Artikel 7.10, lid 4 van de Wm:

"Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadelige gevolgen te compenseren."

4.1 Algemeen

Het MER beschrijft een aantal alternatieven, passend bij de doelen zoals geformuleerd onder § 3.4. In elk geval dienen te worden beschreven:

- het voorkeursalternatief;
- het meest milieuvriendelijke alternatief.

Het MER zal aandacht moeten besteden aan de onzekerheden die de planuitvoering mede zullen bepalen. Daarbij zijn de volgende onzekerheden te signaleren:

- de mogelijkheden en het tempo van verwerving van reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden en het tempo waarin beheersovereenkomsten worden aangegaan;
- een mogelijk aanvullende aanwijzing van reservaat- of natuurontwikkelingsgebied.

4.2 Het ontwikkelen van alternatieven

De Commissie adviseert alternatieven voor het totale plangebied samen te stellen op basis van thema's die per deelgebied worden ontwikkeld.

De Commissie ziet drie thema's, allen voor het open graslandgebied die betrekking hebben op natuurdoeltypen, te weten:

- weidevogelgebied;
- moerasgebied gekoppeld aan de boezem⁷];
- moerasgebied zoveel mogelijk voorzien van gebiedseigen water.

7 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

Daarnaast kan voor het open grasland gebied tevens worden gevarieerd op:

- de omvang van het gebied waarin het natuurdoeltype wordt gerealiseerd⁸];
- het medegebruik van de reservaat en beheersgebieden door landbouwers⁹];
- de aanleg cq het herstel van fiets- en wandelpaden, ook mogelijk in de andere deelgebieden¹⁰].

Over de ontwikkeling van de natuur in het open graslandgebied heeft reeds besluitvorming plaatsgevonden. Gelet echter op de inspraak en de inhoud van de startnotitie beveelt de Commissie aan de initiatiefnemer de bovengenoemde alternatieven in het MER uit te laten werken.

De verschillende thema's (drie natuurdoeltypen) zullen uiteenlopende gevolgen hebben voor de andere deelgebieden. Deze gevolgen dienen, naast het oplossen van de gesignaleerde knelpunten, te worden beschreven (zie hoofdstuk 5). Bij de beschrijvingen dient de nadruk te liggen op de hydrologie, omdat deze in belangrijke mate de kwaliteit van de natuurgebieden beïnvloedt¹¹].

Op bovenstaande wijze ontstaan alternatieven voor het gehele plangebied.

Ook in andere deelgebieden zijn varianten mogelijk. Daarbij verdient met name de schaal van het elzensingelgebied in samenhang met de perceelsgrootte de aandacht¹²]. De varianten in de overige deelgebieden dienen op logische wijze te worden ingepast in de alternatieven voor het gehele plangebied.

Beheer

Hoewel beheer geen verplicht onderdeel van het MER uit maakt, verdient het wel de aandacht. Aangegeven wordt in welke mate het beheer bepalend is voor het realiseren van de betreffende natuurdoeltypen en in hoeverre het beheer als duurzaam kan worden betiteld (technisch beheer, medebeheer van landbouwers, financiën en maatschappelijk draagvlak). Tenslotte dient het MER in te gaan op de randvoorwaarden die het beoogde beheer stelt aan de inrichting.

4.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma)

In het MER dient een mma te worden beschreven, dat reëel is en een vergelijkbaar (detail) niveau heeft als het voorkeursalternatief. Bij de keuze van de maatregelen dient het accent te worden gelegd op milieu-aspecten. Daarbij valt te denken aan het toepassen van mitigerende maatregelen die maximaal de milieuknelpunten kunnen oplossen (zie § 3.3). Indien er alternatieven worden ontwikkeld met verschillende natuurdoeltypen, zoals in § 4.2 voorgesteld, kan het maximaal nastreven van die doelen meerdere mma's opleveren, bijvoorbeeld ten aanzien van moeras- of weidevogelgebieden.

8 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.

9 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

10 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nr. 2 en 8.

11 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

12 Zie ook bijlage 4, inspraakreacties nr. 5 en 8 waaruit voor het elzensingelgebied varianten zijn af te leiden.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven".

5.1 Algemeen

Het MER dient de onderstaande milieugevolgen van de voorgenomen activiteit met zijn alternatieven te beschrijven. Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet worden aangegeven of de effecten tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of lange termijn, in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden en of er sprake is van positieve effecten.

Bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten dient te worden aangegeven tussen welke waarden effecten zullen kunnen variëren.

Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

5.2 Te beschrijven milieu-aspecten

5.2.1 Grond- en oppervlaktewater

In het MER dient inzicht te worden gegeven in de effecten op:

- waterkwantiteit:
 - . veranderingen in kwel, wegzijging en wijziging van de globale grondwaterstromingsrichting;
 - . aanpassing van oppervlaktewaterpeilen^{13]} en grondwaterstanden;
 - . verandering van de bergingscapaciteit.
- de waterkwaliteit:
 - . watertypering en de voedselrijkdom.

5.2.2 Natuur

Beschrijf de effecten in termen van:

- toe-^{14]} en afname van natuurwaarden^{15]};
- de mate waarin de gewenste abiotische factoren voor te realiseren natuurdoeltypen (zie § 3.4) worden gerealiseerd;
- de mate waarin de ecologische infrastructuur wordt gerealiseerd en de barrièrewerking tussen waardevolle biotopen binnen en buiten het plangebied wordt teniet gedaan.

13 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.

14 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 4.

15 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 10.

5.2.3 Landschap en cultuurhistorie

De volgende effecten dienen te worden beschreven:

- veranderingen in de structuur en de visueel-ruimtelijke karakteristiek van het landschap op gebieds- en deelgebiedsniveau, waarbij de herkenbaarheid van de landschappelijke hoofdstructuur van belang is¹⁶;
- verandering in hoeveelheid en kwaliteit van landschapselementen;
- verlies, behoud of versterking van cultuurhistorisch, archeologische en/of visueel-landschappelijk waardevolle elementen en patronen.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Bij de vergelijking moeten doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Daarbij kan tevens betrokken worden de mate waarin de alternatieven bijdragen aan duurzame oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

16 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

7. LEEMTEN IN KENNIS EN DE EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens".*

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en de redenen daarvan;
- de mate waarin dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

Het bevoegd gezag moet te zijner tijd de milieu-effecten van het landinrichtingsproject evalueren. Het kan zinvol zijn in het MER aanzet te geven tot onderdelen van een evaluatieprogramma.

8. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER EN DE SAMENVATTING

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven".*

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven".*

De Commissie beveelt aan het MER beknopt te houden.

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het
milieu-effectrapport
herinrichting Jistrum

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 20 april 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provinsje fryslân
provincie friesland

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Arthur van Schendelstraat 800
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

ruimte en milieu
postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
bezoekadres :
tweebaksmarkt 52
Leeuwarden
telefoon : 058 - 926925
telefax : 058 - 925123

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	21 APR. 1995
nummer :	515-95
classificatie :	EG1-1/3
kopie naar :	S. Probst

Leeuwarden, 20 april 1995

Ons kenmerk : RM/95-36477/B3
Afdeling : Milieuvergunningen
Toestel : ...335/S. Akkerman/H
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : Startnotities en openbare kennisgeving

Onderwerp:
Toepassing Wet Milieubeheer: herinrichting
Jistrum; opstellen advies voor richtlijnen.

Hierbij zenden wij u vijf exemplaren van de Startnotitie ten behoeve van de milieu-effectrapportage voor de herinrichting Jistrum. Tevens zenden wij u een exemplaar van de tekst van de openbare kennisgeving.

De herinrichting is gericht op het treffen van maatregelen en voorzieningen in het landelijk gebied voor landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie en milieukwaliteit. Het herinrichtingsgebied ligt ten noordoosten van het Bergumermeer, in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. De oppervlakte van het gebied bedraagt circa 850 ha.

De startnotitie hebben wij op 13 april 1995 ontvangen van de zijde van de Landinrichtingscommissie en is ingeschreven onder het nummer RM/95-36477.

De Startnotitie wordt vanaf 24 april 1995 tot en met 23 mei 1995 ter inzage gelegd in de gemeentehuizen van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel respectievelijk te Buitenpost en te Burgum, bij het Waterschap Lits en Lauwers te Surhuisterveen en in het Provinciehuis te Leeuwarden.

Wij verzoeken u ons tot of op uiterlijk 30 juni 1995 te adviseren over de op te stellen richtlijnen.

het provinciehuis bevindt zich op
loopafstand van het centraal
station Leeuwarden.

bij correspondentie de datum en
ons kenmerk vermelden.

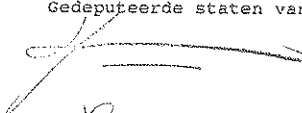
Wat uw advies betreft hebben wij het volgende verzoek. De Startnotitie geeft een helder beeld van de alternatieven die in het MER aan de orde zouden moeten komen. Gaarne zouden wij van u willen weten of er naar uw mening alternatieven moeten worden toegevoegd danwel gelet moet worden op combinaties van de voorgenomen alternatieven.

Verder verzoeken wij u de reikwijdte en vooral de diepgang van de informatie over de bestaande milieutoestand en de mogelijke milieugevolgen expliciet in uw advies te betrekken. Methoden, mate van kwantificering, omgaan met onzekerheden zijn een aantal trefwoorden waarop in uw advies nader in zou moeten worden gegaan. Daarbij staat natuurlijk voorop dat dit moet zijn toegespitst op het gebied en het type besluit in kwestie.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met dhr. P. de Jong, afdeling landelijk gebied (058 - 925667) of met dhr. S. Akkerman, werkzaam bij de afdeling Milieuvergunningen (058 - 925335).

Wij zien met belangstelling uw advies tegemoet.

Gedeputeerde staten van Friesland,

voorzitter,

loco-griffier.

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 77 d.d. 20 april 1995

provinsje fryslân
provincie friesland

Kennisgeving Landinrichtingscommissie herinrichting Jistrum

1. Openbare kennisgeving Milieu-effectrapportage Landinrichtingsproject Jistrum : inspraak voor de zgn. richtlijnen

2. Voorlichting door de Landinrichtingscommissie (LC) Jistrum aan de streek over de planvorming tot nu toe

Gedeputeerde Staten van Friesland maken u het volgende bekend. De LC Jistrum is bezig met de voorbereiding van het herinrichtingsproject Jistrum. Provinciale Staten zullen te zijner tijd een besluit nemen over het plan voor deze herinrichting.

Doel en lokatie.

De herinrichting is gericht op het treffen van maatregelen en voorzieningen in het landelijk gebied voor landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, openlucht recreatie en milieukwaliteit.

Het in te richten gebied ligt rond het dorp Jistrum in de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen. Dit gebied heeft een oppervlakte van ca. 850 ha.

Procedure.

Als eerste stap in de procedure zal de LC een voorontwerp van het herinrichtingsplan maken. Het voorontwerp-plan samen met het milieueffectrapport (MER) vormen de basis van het herinrichtingsplan. Het MER is er voor bedoeld de besluitvorming uit milieuoogpunt te ondersteunen. Het wordt gemaakt door de LC. Voor de opstelling van het MER moeten GS in hun rol van bevoegd gezag richtlijnen vaststellen. De richtlijnen geven aan wat er in het MER moet komen.

Startnotitie: inzage en reacties.

Wij stellen u bij deze in de gelegenheid opmerkingen te maken, die kunnen bijdragen aan de richtlijnen voor het MER. Achtergronden over de voorgenomen activiteiten zijn te vinden in de Startnotitie voor de MER Landinrichting Jistrum. De notitie is opgesteld door de LC en is in april 1995 bij ons binnengekomen. De startnotitie ligt vanaf 24 april tot 24 mei 1995 ter inzage te :

- Burgum, gemeentehuis van Tytsjerksteradiel;
- Buitenpost, gemeentehuis van Achtkarspelen;
- Surhuisterveen, kantoor Waterschap Lits en Lauwers;
- Leeuwarden, provinciehuis, afdeling Landelijk Gebied.

Inspraak.

Tot uiterlijk 24 mei 1995 kunt u schriftelijk opmerkingen maken voor de door Gedeputeerde Staten op te stellen richtlijnen. Deze opmerkingen moet u richten aan: Gedeputeerde Staten van Friesland, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden.

Voorlichtingsavond Landinrichtingsproject Jistrum.

Te Jistrum in hotel Phoenix, J. Wiersmaweg 24 zal op 3 mei 1995 te 20.00 uur samen met de Landinrichtingscommissie Jistrum een voorlichtingsavond worden georganiseerd. Dan zal nadere informatie worden gegeven over het project.

Nadere informatie.

Wilt u meer weten, en wilt u een exemplaar van de Startnotitie dan kunt u contact opnemen met dhr. P. de Jong, afdeling Landelijk Gebied (tel. 058-925667) of met dhr. S. Akkerman, afdeling Milieuvergunningen (tel. 058-925335) van de Provincie Friesland.

Leeuwarden, 20 april 1995

Gedeputeerde Staten van Friesland.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie Jistrum

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Friesland

Besluit: vaststelling herinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet

Categorie Besluit m.e.r.: C09.2

Activiteit: De voorgenomen activiteit betreft de uitvoering van een herinrichting van het gebied rond Jistrum met een oppervlakte van 850 hectare.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 20 april 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 29 juni 1995

Bijzonderheden: geen

Samenstelling van de werkgroep:

ir. H.F.M. Aarts

drs. W. Altenburg

ing. P.F.J. Brandsen

ir. P. van Duursen (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

mr. R.J. Sielcken

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950513	Vereniging voor Dorpsbelangen van Eestrum/Schuilenburg	Eestrum	950606
2.	950513	R. Sietzema	Jistrum	950606
3.	950520	Stichting Bescherming Friese Wouden	Rijperkerk	950606
4.	950522	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	950606
5.	950521	J.J. de Boer	Jistrum	950606
6.	950516	Vleermuiswerkgroep Nederland	Wageningen	950606
7.	950524	Boeren en grondgebruikers uit Jistrum e.o.	Tietjerk	950606
8.	950523	Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Tytsjerksteradiel	Burgum	950606
9.	950523	Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Achtkarspelen	Buitenpost	950606
10.	9505	Bond van Friese Vogelsbeschermings Wachten	Jistrum	950612
11.	950605	Vereniging voor Dorpsbelangen Eestrum/Schuilenburg	Eestrum	950612